

VIŠI PRIVREDNI SUD HRVATSKE
Presuda br. PŽ-1232/85.
od 15.I 1986.

Vijeće: Kosta Manojlović, mr Pave Dević, prof.dr Velimir
Filipović

MEDJUNARODNA KUPOPRODAJA

Odgovornost prodavaoca i brodar za zakašnjenje u isporuci i manjak robe - Na sporni odnos između prodavaoca sa sjedištem u Jugoslaviji i kupca sa sjedištem u Egiptu primjenjuje se jugoslavensko pravo na temelju čl. 20 toč. 1 Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima - Rok isporuke robe određen od dana otvaranja akreditiva počinje teći od dana kada je prodavaocu priopćeno otvaranje akreditiva, jer je tek od tada banka obvezna prema korisniku - Aktivna legitimacija prema brodaru - Okolnost da je adresa tužitelja navedena u teretnici kao "notify adress" ne znači da je tužitelj stranka iz ugovora o prijevozu

U sporu u kojem tužitelj, kao kupac robe (rezane gradje), zahtijeva da mu provotuženik, kao prodavalac, i drugotuženik, kao brodar koji je brodom "Omiš" prema teretnici broj 1. od 14.I 1984. izvršio prijevoz navedene robe iz Rijeke u Port Said, solidarno naknade štetu pretrpljenu zbog toga, što je roba na odredištu predana s manjkom i nakon ugovorenog roka isporuke, u ukupnom iznosu od USA \$ 20.191, od čega se iznos od USA \$ 9.054 odnosi na protuvrijednost manjka; iznos od USA \$ 1.267 za plaćenu carinu za manje isporučenu robu; iznos od USA \$ 1.135 na ime štete koju je tužitelj naknadio svom kupcu; iznos od USA \$ 1.135 za izgubljenу dobit tužitelja i iznos od USA \$ 7.600 na

ime "penala" koje je tužitelj platio svom kupcu zbog zakašnjenja u isporuci robe. Okružni privredni sud u Splitu je presudom broj P-1699/84 od 7.II 1985. odbio tužitelja s tužbenim zahtjevom u odnosu na oba tuženika (toč. I izreke); riješio je da tužitelj naknadi parnični trošak i to prvotuženiku u iznosu od dinara 31.929 (toč. I izreke), drugotuženiku u iznosu od dinara 7.500 (toč. II izreke) i umješaču na strani prvotuženika u iznosu od dinara 8.143 (toč. III izreke). U obrazloženju presude se navodi da tužitelj nije dokazao postojanje aktivne legitimacije u odnosu na drugotuženika - brodaru, a da ne postoji obveza prvotuženika da tužitelju naknadi štetu koja se odnosi na protuvrijednost manjka i plaćene carine za manjak, jer tužitelj nije na odredištu s tuženim brodarom utvrdio količinu manjka, a obavijest o manjku je dostavio prvotuženiku 22 dana nakon prodaje robe. Ostali dio tužbenog zahtjeva je neosnovan, jer tužitelj tijekom postupka nije dokazao da je pretrpio štetu.

Protiv ove presude tužitelj je podnio žalbu i presudu pobija zbog svih žalbenih razloga iz čl. 353 st.1 ZPP, s prijedlogom da se presuda preinači i tužbeni zahtjev u cijelosti prihvati i tužitelju naknadi trošak prvostepenog i drugostepenog postupka, a podređno da se ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovo sudjenje. U žalbi navodi da je prvostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je odbio zahtjev tužitelja kao posljedicu zakašnjenja u isporuci robe, i to u odnosu na oba tuženika kod činjenice da je roba trebala biti ukrcana na drugotuženikov brod "Marjan" po teretnici broj 1/83 i predana na odredištu do 15.XII 1983, a da je prijevoz izvršen drugim brodom i to "Omiš", a teret predan na odredištu (luka Port Said) 30.I 1984. i primatelj odmah nakon što je njegov agent sa carinarnicom utvrdio manjak tereta na uredan način prigovorio brodaru, te da je nakon donošenja prvostepene presude došao u posjed dopisa njegovog kupca kojim je terećen za iznos od 8.352 engleske funte, čime je dokazao da je pretrpio štetu u uzročnoj vezi s neizvršenjem odnosno neurednim izvršenjem ugovora od strane prvotuženika.

Odgovor na žalbu je podnio prvotuženik i predložio da se žalba tužitelja kao neosnovana odbije i potvrdi presuda prvostepenog suda uz obvezu tužitelja da prvotuženiku naknadi trošak nastao u povodu žalbe, uz obrazloženje da tužitelj nije na uređan način prigovorio na manjak na odredištu, a da prvotuženik nije odgovoran za štetu nastalu zakašnjenjem jer je pravovremeno izvršio isporuku, tj. unutar roka od 45 dana od dana otvaranja akreditiva (akreditiv je otvoren 2.XII 1983), te podredno da tužitelj nije tijekom prvostepenog postupka dokazao postojanje štete nastale u uzročnoj vezi sa zakašnjenjem isporuke.

Žalba tužitelja nije osnovana.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama iz čl. 365 st. 1 i 2 ZPP ovaj žalbeni sud je utvrdio da je ista pravilna i zakonita, jer je donesena u postupku u kojem nije počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354 st. 2 ZPP, te da je na utvrđeno činjenično stanje prvostepeni sud pravilno primijenio materijalno pravo kada je tužbeni zahtjev odbio u odnosu na oba tuženika.

U prvom redu se ističe da je, primjenjujući materijalno pravo, prvostepeni sud pravilno pošao od odredaba jugoslavenskoga prava.

Na sporni odnos između tužitelja kao kupca i prvotuženika kao prodavaoca sa sjedištem u SFRJ, primjenjuje se jugoslavensko pravo i to na temelju odredbe čl. 20 toč. 1 Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Sl.list SFRJ 43/82) prema kojoj se, ako nije iskazano mjerodavno pravo i ako posebne okolnosti slučaja ne upućuju na drugo pravo, kao mjerodavno pravo primjenjuje pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište prodavaoca.

Prema čl. 467 st.1 Zakona o obveznim odnosima (Sl.list SFRJ 29/78 i 39/85 - u nastavku teksta: ZOO) prodavalac je dužan predati stvari kupcu u vrijeme i na mjestu predviđenom ugovorom.

Do predaje stvari kupcu rizik za slučaj propasti ili oštećenja stvari snosi prodavalac, a predajom stvari rizik prelazi na kupca (čl. 456 st.1 ZOO). Nije sporno između tužitelja i prvotuženika, a to proizlazi i iz prvotuženikovog proforma računa od 6.X 1983, kojeg je tužitelj priložio uz tužbu, da je i cijena ugovorena C&F FO Port Said, što znači da je vrijeme prelaska rizika za propast ili oštećenje stvari rješavano navedenom transportnom klauzulom prema kojoj je prodavalac obvezan ukrcati robu o svom trošku na brod u luci ukrcaja, a rizik snosi za robu do časa kada ona stvarno prijeđe brodsku ogradu u otpremnoj luci.

Prvotuženik je predao na prijevoz ugovorenu i fakturiranu količinu od 60 m3 rezane gradje što je drugotuženi brodar potvrdio izdavanjem čiste teretnice. Kod takvog stanja stvari tužitelj bi zahtjev za naknadu štete zbog eventualnog manjka tereta mogao osnovano istaći samo protiv prijevoznika, drugotuženog brodara, a ne protiv prvotuženika kao prodavaoca.

Tužitelj bi, prema shvaćanju ovog žalbenog suda, mogao osnovano zahtijevati od prvotuženika jedino naknadu štete zbog zakašnjenja u isporuci pod uvjetom da prvotuženik nije tužitelju na odredištu u Port Saidu robu predao u roku od 45 dana od dana otvaranja akreditiva. To pravo tužitelja kao vjerovnika temelji se na odredbi čl. 262 st. 1 ZOO, prema kojoj vjerovnik ima pravo zahtijevati, kada dužnik zakasni s ispunjenjem obveze, i naknadu štete koju je uslijed toga pretrpio.

Rok od 45 dana počinje teći za prvotuženika kao prodavaoca od dana kada mu je priopćeno otvaranje akreditiva, jer je tek od toga dana banka obvezan prema korisniku (čl. 1073 ZPP). Budući da je banka (Jugobanka, Beograd) izvijestila prvotuženika, kao korisnika, o otvaranju akreditiva 2.XII 1983. (list 16 spisa), to je prvotuženik bio obvezan izvršiti isporuku najkasnije 7.I 1984.

Nezavisno od toga da je prvotuženik zakasnio s izvršenjem obveze, prvostepeni sud je osnovano odbio tužitelja s tužbenim zahtjevom kojeg tužitelj temelji na zakašnjenju prvotuženika u

ispunjavanju obveze, budući da tužitelj tijekom prvostepenog postupka, a niti u žalbi, nije pružio dokaze da je štetu stvarno i pretrpio. Pri tome se dodaje da niti tvrdnja tužitelja u žalbi da je nakon zaključenja prvostepene rasprave dobio dopis svog kupca, kojim ga tereti za iznos od 8.352 egipatske funte, nije relevantan, jer niti taj dokaz nije priložen uz žalbu.

Pravilno je prvostepeni sud na sporni odnos između tužitelja i drugotuženog broдача primijenio odredbe jugoslavenskog prava - Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (Sl. list SFRJ 22/77 i 13/82 - u nastavku teksta ZPUP) i to čl. 439, 501, 502 i 531 i tužitelja odbio s tužbenim zahtjevom u odnosu na drugotuženika, zauzevši stajalište da tužitelj nije dokazao aktivnu legitimaciju prema broдару.

Naime, u odnosu na broдача aktivno je legitimiran na podnošenje zahtjeva za naknadu štete samo primatelj tereta po teretnici ili osoba kojoj je to pravo primatelj ustupio.

Uvidom u teretnicu broj 1. od 14.I 1984, koja se odnosi na prijevoz izvršen motornim brodom "Omiš", ovaj sud je utvrdio da je teretnica izdana po naredbi ASSIUT SHIPPING AGENCY MOSTAFA KAMEL STE P.O. Box NO 128, iz čega slijedi da bi tužitelj bio aktivno legitimiran u ovom sporu protiv broдача ukoliko bi dokazao da je osoba po čijoj je naredbi teretnica izdana indosamentom prenijela prava iz teretnice na tužitelja. Navedeno tužitelj nije dokazao.

Okolnost da je adresa tužitelja navedena u teretnici kao "Notify adress" ne znači da je i tužitelj stranka iz ugovora o prijevozu i slijedom toga legitimiran prema broдару.

Cijeneći da iz navedenih razloga nisu ostvareni žalbeni razlozi kao ni razlozi na koje ovaj drugostepeni sud pazi po službenoj dužnosti, valjalo je na temelju čl. 368 ZPP odbiti žalbu tužitelja kao neosnovanu i potvrditi presudu prvostepenog suda.

mr Pave Dević,
sudac Višeg privrednog
suda Hrvatske

SUMMARY

Decision of the Higher Commercial Court of Croatia, January 15, 1986. No Pž. 1232/85, on the liability of the seller and the carrier for delayed delivery and the shortage of goods

The buyer, with residence in Egypt, claimed damages for delayed delivery and shortage of goods transported from Rijeka to Alexandria against the seller and the carrier, both with residence in Yugoslavia.

The court applied Yugoslaw law according to art. 20 para 1 of Yugoslav Conflict of Laws Act (CLA) 1982, and rejected the claim against the seller on the grounds that the seller fulfilled his obligations under the C.I.F. contract by delivering the goods to the carrier and against the carrier because the plaintiff did not prove to be entitled to claim damages.